

MS Centrum Amsterdam

MS-Studie: Screeningsdag MS en cognitie

Tijdens de screeningsdag ‘MS en cognitie’ onderzoeken we uw cognitieve klachten (problemen met aandacht, geheugen en concentratie) en de mogelijke oorzaken. Hiervoor maken we gebruik van verschillende onderzoeken die verspreid over twee dagen plaatsvinden.

Hoe lang duurt de onderzoeksdag?

De screeningsdag duurt gemiddeld vijf en een half uur. Tussendoor krijgt u koffie, thee en een lunch aangeboden. Daarnaast wordt er nog een onderzoek van 2 uur op een andere dag gepland.

Welke arts ziet u tijdens de screeningsdag?

- Neuroloog; dit is een dokter die gespecialiseerd is in aandoeningen van het zenuwstelsel. Het zenuwstelsel bestaat uit de hersenen, het ruggenmerg en de zenuwen.
- Neuropsycholoog; dit is een psycholoog die gespecialiseerd is in het onderzoeken van uw cognitief functioneren. Dat wil zeggen: het vermogen om iets te leren, te begrijpen, te onthouden en de wijze waarop u dat uitdrukt.
- Arts-assistent neurologie; dit is een dokter die in opleiding is tot neuroloog.

Welke gesprekken en onderzoeken kunt u verwachten?

- Gesprek met neuroloog
- Lichamelijk neurologisch onderzoek
- Neuropsychologisch onderzoek
- MRI-scan
- MEG-scan
- OCT-onderzoek
- Bloedonderzoek
- Ruggenprik (alleen als uw neuroloog dat nodig vindt)

Meer informatie over deze onderzoeken vindt u in deze folder onder de kop “Informatie over de verschillende gesprekken en onderzoeken”.

Wie neemt u mee?

De screeningsdag is een volle en drukke dag met onderzoeken en gesprekken. Wij adviseren u op deze dag iemand mee te nemen die u goed kent. Bijvoorbeeld een familielid. Die kan u eventueel helpen met het beantwoorden van vragen en aanvullende informatie geven over uw klachten. Als u het prettig vindt, is het ook mogelijk dat hij of zij bij de onderzoeken aanwezig is. Laat deze persoon ook deze informatiefolder lezen.

Wat neemt u mee?

- Zorgverzekeringbewijs of -pas.
- Geldig legitimatiebewijs.
- Medicatieoverzicht van de afgelopen drie maanden. Ook de medicijnen die u zelf bij de apotheek of drogist heeft gekocht.

Vorbereiding

- Bedenk van tevoren wat u de dokter en andere behandelaars wilt vertellen, of welke vragen u heeft. Schrijf uw ervaringen, problemen en vragen van tevoren op, zodat u niks kan vergeten. Overleg eventueel met degene die met u meegaat.
- Bij deze folder ontvangt u vragenlijsten over uw slaap en het ervaren van cognitieve klachten. Deze vragenlijsten kunt thuis alvast in uw eigen tempo invullen. U vindt bij de vragenlijsten ook een vragenlijst waarvan gevraagd wordt of -indien mogelijk- uw partner/dierbare die invult.

Op de screeningsdag zelf

Trek gemakkelijke kleding aan, want u wordt gevraagd zich om te kleden. Neem iets te lezen of iets anders te doen mee. Dit geldt ook voor degene die met u meekomt. Wanneer u een leesbril heeft, dan wordt u verzocht om deze mee te nemen.

Op de dag van het onderzoek meldt u zich een kwartier voor het afgesproken tijdstip bij de receptie van de polikliniek Neurologie, Amsterdam UMC, locatie VUmc. Een routebeschrijving kunt u vinden op www.amsterdamumc.nl/nl/route. U wordt tijdens de dag naar verschillende onderdelen gebracht door een medewerker of een gastvrouw of -heer. Deze persoon haalt u op vanuit de wachtkamer en legt u uit hoe de dag zal verlopen. Ook geeft deze persoon aan wanneer u de onderzoeken en de behandelaars zult zien.

De uitslag

Ongeveer twee weken na het bezoek aan het MS Centrum Amsterdam krijgt u de uitslag van de onderzoeken. Dit gebeurt tijdens een gesprek met de neuroloog. Het gesprek duurt ongeveer twintig minuten. Behalve de uitslag hoort u ook de eventuele behandelmogelijkheden.

Uw huisarts en/of verwijzend specialist krijgen een schriftelijk verslag van het onderzoek en de uitgebrachte adviezen. Wanneer u in aanmerking komt voor wetenschappelijk onderzoek zal u hierover geïnformeerd worden door de neuroloog.

Telefonisch gesprek 3 maanden na uitslag

Ongeveer 3 maanden na het uitslaggesprek belt de MS-verpleegkundige u om te vragen hoe u de screeningsdag heeft ervaren. De verpleegkundige hoort dan graag hoe het met u gaat. De voorgestelde behandeling of adviezen die u heeft gekregen worden dan besproken.

Informatie over de verschillende gesprekken en onderzoeken

Gesprek met neuroloog

De neuroloog zal met u doornemen hoe het verloop van uw klachten en symptomen passend bij MS over de jaren is geweest. Dit gesprek gaat niet alleen over uw cognitieve klachten maar ook over uw ziektegeschiedenis in algemene zin. Aandacht zal besteed worden aan wat uw precieze hulpvraag is. Dit gesprek duurt ongeveer 30 minuten.

Lichamelijk neurologisch onderzoek

De arts-assistent zal bij u een lichamelijk neurologisch onderzoek doen. Dit onderzoek duurt alles bij elkaar ongeveer een half uur. Door dit onderzoek kunnen lichamelijke neurologische functies en eventuele stoornissen en beperkingen in kaart worden gebracht. Om de fijne handbewegingen beter in kaart te brengen zal een '9 hole peg test' uitgevoerd worden. Tijdens deze oefening zal aan u gevraagd worden om zo snel mogelijk 9 staafjes uit een bakje te nemen en deze in de openingen van een bord te steken en dan weer zo snel mogelijk terug te leggen.

OCT

Om informatie te krijgen over de conditie van uw ogen wordt een OCT gemaakt (Optische CoherentieTomografie). Met OCTapparatuur kunnen we de zenuwen in het oog in beeld brengen. De dikte van de zenuwlaag in het netvlies wordt gemeten. Dit onderzoek duurt voor beide ogen ongeveer een minuut en is ongevaarlijk en geheel pijnloos.

Bloedafname

Bij de verpleegkundige post worden enkele buisjes bloed afgenomen. Dit duurt ongeveer 5 minuten.

Neuropsychologisch onderzoek

Het neuropsychologisch onderzoek vindt meestal niet op de screeningsdag zelf plaats, maar op een andere dag. Bij het inplannen van de screeningsdag wordt het neuropsychologisch onderzoek ook meteen ingepland.

De neuropsycholoog zal een gesprek met u voeren en een aantal neuropsychologische tests doen om uw cognitief functioneren (concentratievermogen, reactiesnelheid, werktempo, geheugen, leren, taal, planning en ruimtelijk inzicht) te testen. Dit onderzoek duurt ongeveer 90 minuten. Soms wordt besloten om het neuropsychologisch onderzoek uit te breiden en worden op een ander moment aanvullende testen gedaan.

De vragenlijsten die u thuis heeft ingevuld, kunt u aan de neuropsycholoog overhandigen. Indien u vragen heeft over het invullen van deze lijsten kunt u die stellen bij de neuropsycholoog, zodat hij/zij u kan helpen.

MRI hersenen

Bij een MRI-scan (MRI = Magnetic Resonance Imaging) worden de hersenen in beeld gebracht. Het onderzoek is pijnloos en ongevaarlijk. Naast een standaard MRI-scan van de hersenen zal ook een functionele MRI-scan gemaakt worden. Deze scan lijkt erg op de andere MRI-scan, maar hierbij

kan naast de structuur van de hersenen ook naar de functie en de connectiviteit binnen de hersenen gekeken worden.

Het MRI-apparaat ziet eruit als een kleine tunnel die aan het hoofd- en voeteneinde open is. Voor het onderzoek wordt u op een verschuifbare tafel in deze tunnel geschoven. Rustig ademen, stilliggen en ontspannen is heel belangrijk. Het onderzoek zal ongeveer een half uur duren en het doet geen pijn. Tijdens het maken van de afbeeldingen hoort u een kloppend, tikkend en ratelend geluid van de MRI. Dat is normaal. Het geluid is niet continu, maar in sessies van enkele minuten en het verschilt in sterkte en tempo. De radiologisch laborant kan u tijdens het gehele onderzoek zien en u kunt met hem of haar praten.

Tijdens het onderzoek mag u geen metalen voorwerpen dragen.

MEG-scan

Een andere manier om de hersenen in beeld te brengen is met een MEG-scan (Magneto-EncephaloGram). MEG is een apparaat waarmee de werking van de hersenen wordt onderzocht. De hersencellen produceren namelijk magnetische signalen. De MEG meet deze signalen en wij slaan ze op met behulp van een computer. Van het meten van uw hersenactiviteit voelt u niets. Het onderzoek zal ongeveer 45 minuten duren. Ook hier is het onderzoek pijnloos en ongevaarlijk.

Omdat de signalen die een MEG-apparaat meet erg klein zijn, moeten de sensoren die de hersensignalen opvangen heel gevoelig zijn. Metalen voorwerpen zoals sleutels kunnen de MEG-metingen verstoren. Dit geldt zeker ook voor elektronische apparatuur. Ook signalen uit de omgeving kunnen de MEG-metingen verstoren. Daarom bevindt het apparaat zich in een afgeschermd kamer met een dikke deur. Stoorsignalen kunnen hier niet binnendringen.

Het MEG-apparaat zelf is een grote helm. Daarin bevinden zich de sensoren die de signalen opvangen. Nadat u op de onderzoekbank bent gaan liggen moet u zelf een stukje omhoog schuiven, zodat u met uw hoofd in de helm komt. De sensoren zijn dan zo dicht bij uw hoofd dat zij uw hersensignalen opvangen. Uw ogen, neus en mond blijven vrij. Het is belangrijk dat u comfortabel ligt. U krijgt dan instructies over wat u tijdens het onderzoek moet doen. Meestal moet u eerst langere tijd ontspannen liggen met de ogen gesloten. Hierna worden er kleine elektrische schokjes aan de polsen en/of enkels toegediend. Als laatste moet u bepaalde bewegingen maken met uw handen en/of voeten. In een enkel geval kan het zijn dat u moet kijken naar een beeldscherm. Tijdens het onderzoek gaat de deur dicht, maar niet op slot. De MEG-laborant kan u via een camera zien en u kunt via een intercom met hem/haar praten. Van de metingen zelf merkt u niets. Als er voldoende meetgegevens zijn verkregen kunt u uit de helm schuiven, opstaan en de afgeschermd kamer verlaten.

Ruggenprik

Een ruggenprik (lumbaalpunctie) vindt alleen plaats als uw neuroloog dat nodig vindt (bijvoorbeeld het uitsluiten van andere oorzaken waarom u cognitieve klachten heeft, zoals de ziekte van Alzheimer). Dit wordt tijdens het gesprek met de neuroloog besproken en u heeft zelf de keuze of u daar toestemming voor geeft. Als een ruggenprik wordt uitgevoerd, zal dit tijdens de afspraak van het lichamelijk neurologisch onderzoek plaatsvinden.

Een ruggenprik is een onderzoek waarbij een hoeveelheid (ongeveer 25 ml) hersenvocht (= liquor) wordt weggehaald. Rond de hersenen en het ruggenmerg zitten vliezen. Tussen deze vliezen zit de liquor en dient als een soort stootkussen om de hersenen en het ruggenmerg te beschermen. De ruggenprik wordt verricht ter hoogte van het onderste gedeelte van de wervelkolom, waar met een hele dunne naald in de liquorruimte wordt geprikt om zo wat liquor weg te halen. In het gedeelte waar geprikt wordt bevindt zich geen ruggenmerg, alleen liquor. Er bestaat dus geen gevaar voor beschadiging van het ruggenmerg.

Bij dit onderzoek ligt u meestal op uw zij met een bolle rug. U moet uw neus zoveel mogelijk naar uw knieën brengen. De bolling van uw rug is nodig om de ruimte tussen de ruggenwervels van de wervelkolom zo groot mogelijk te maken, zodat het onderzoek goed uitgevoerd kan worden. Uw rug wordt met jodium ingesmeerd. Vervolgens wordt met een hele dunne naald in het onderste gedeelte van de wervelkolom, tussen de lendenwervels geprikt. Dit prikken is meestal niet pijnlijker dan een bloedprik in uw arm. Een enkele keer lukt het niet de juiste plaats direct te vinden. De naald wordt dan opgeschoven. Soms geeft dit heel even een pijnlijk gevoel. Als de naald goed zit duurt het een paar minuten voor er voldoende vloeistof is afgenomen voor het onderzoek. Het afnemen van vloeistof doet geen pijn. Wanneer er voldoende vloeistof is afgenomen (minimaal 10 cc) wordt de naald weer verwijderd.

Heel soms kan het voorkomen dat u hoofdpijn krijgt na het onderzoek. Deze hoofdpijn is onschuldig en verdwijnt meestal als u gaat liggen. Het kan voorkomen dat de hoofdpijn enige dagen aanhoudt.

Deelname SOMSCOG biobank

De neuroloog of neuropsycholoog zal met u het verzoek tot deelname aan een biobank doornemen (de SOMSCOG biobank) en eventuele vragen beantwoorden. SOMSCOG is een afkorting van Second Opinion MS COGnitie. In deze biobank bewaren we alle gegevens van uw onderzoek, maar ook van alle andere deelnemers. Dit gebruiken we voor wetenschappelijk onderzoek naar mogelijke oplossingen voor cognitieve klachten bij MS.

Heeft u nog vragen?

Voor vragen over de screeningsdag kunt u bellen met de MS-verpleegkundige: (020) 444 0775. Er wordt een terugbelafspraak gemaakt. De MS-verpleegkundige belt op de afgesproken dag en tijdstip.

Komt de datum u niet goed uit?

Mocht de geplande datum voor de screeningsdag niet uitkomen, neem dan contact op met polikliniek Neurologie: (020) 444 1160, maandag - vrijdag van 09:00 tot 16:00 uur.

Meer MS informatie

Voor actuele MS-informatie en nieuws over MS-onderzoek, kijk op de website:

www.mscentrumamsterdam.nl

U kunt zich inschrijven voor onze MS-nieuwsbrief via:

www.amsterdamumc.nl/mscentrumniewsbrief

Folders over MS zijn te downloaden via: www.amsterdamumc.nl/msfolders

Steun MS-onderzoek

‘Wij willen mensen met MS een normaal dagelijks leven geven’ Wij kunnen niet zonder uw steun! Doneren kan via www.steunmscentrumamsterdam.nl